

อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

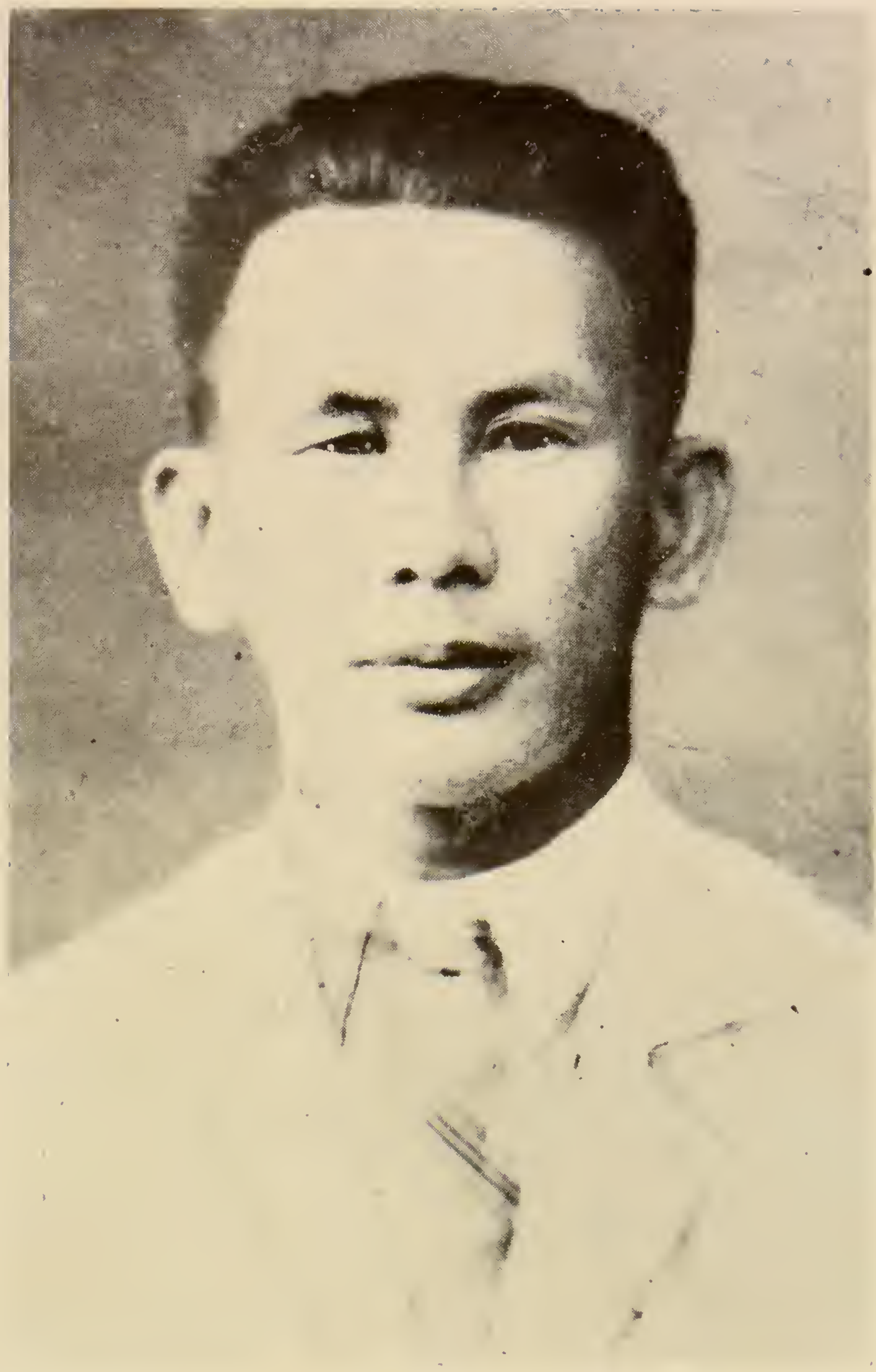
นายวิสุทธิ์ วิสุทธิมรรค

ณ ฌาปนสถานวัดน้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

วันเสาร์ที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๓

ขอขอบพระคุณ

เจ้าภาพขอขอบพระคุณท่านผู้มีเกียรติและญาติมิตรที่เคารพรัก ที่ให้เกียรติมาร่วมในงานสวดพระอภิธรรมและฌาปนกิจศพนายวิสุทธิ์ วิสุทธิมรรค หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง เจ้าภาพกราบขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นายวิสุทธิ์ วิสุทธิมรรค

ชาตะ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๕๓

มรณะ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๓

ประวัติย่อของพ่อ

นายวิสุทธิ์ วิสุทธิมรรค

เกิด วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๓

ณ ตำบลบ้านโขด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

บิดา นายชิม วิสุทธิมรรค

มารดา นางสุภาพ วิสุทธิมรรค

ภรรยา นางทองใบ วิสุทธิมรรค

(น.ส. ทองใบ สิงหบุตร)

น้อง นายสลับ วิสุทธิมรรค

นางลออสม ประศาสน์สารกิจ

นายสุนทร วิสุทธิมรรค

น.ส. เพ็ญรัตน์ วิสุทธิมรรค (ถึงแก่กรรม)

น.ส. ฉะอ้อน วิสุทธิมรรค

นายบัญญัติ วิสุทธิมรรค

บุตรธิดา	นางทัศนีย์ สุวัฑฒน
	พระภิกษุอนันต์ วิสุทธิมรรค
	นายอานนท์ วิสุทธิมรรค
	นางปราณี พุ่มพวง
	นายวินัย วิสุทธิมรรค
	นางวัฒนี อนันตยา
	นายเอนก วิสุทธิมรรค
	นางอนงค์ วงษ์เล็ก
	นายอรรณพ วิสุทธิมรรค
	นายอรัญ วิสุทธิมรรค
การศึกษา	ชั้นมัธยมที่โรงเรียนประจำจังหวัดชลบุรี "ชลราษฎรอำรุง"
อุปสมบท	ณ พัทธสีมาวัดพิสิฏฐ์ ตำบล คลองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ถึงแก่กรรม	วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๓

กราบพ่อ

ขณะที่ลูกอยู่ในวัยเยาว์ ลูกยังจำความอบอุ่นในครอบครัวของเราได้ ในละแวกบ้าน พ่อได้ชื่อว่าเป็นพ่อที่รักลูกมาก พ่อเป็นคนรักการอ่าน พ่อชี้ชวนให้ลูกใคร่รู้และรักการอ่านไปด้วย ด้วยเหตุนี้ลูกของพ่อหลายคนอ่านหนังสือออกก่อนที่จะเข้าเรียนในโรงเรียน ลูกยังจำได้ถึงวิธีการสอนของพ่อที่ไม่เหมือนใคร พ่อสอนลูกด้วยการไม่พูด แต่พ่อมักจะใช้ดินสอพองเขียนสุภาษิตหรือข้อความเตือนใจไว้ที่ฝาผนัง ลูกจำได้พ่อเป็นครูคนที่หนึ่งของลูกจริง ๆ

ขอให้บุญกุศลที่พ่อได้สร้างสมไว้ด้วยตนเอง บุญกุศลที่ลูกได้ประกอบอุทิศให้ในปัจจุบันและที่จะได้อุทิศอีกในอนาคต รวมทั้งประโยชน์อันพึงมีจากหนังสืออนุสรณ์เล่มนี้ จงดลบันดาลให้พ่อประสบความสุขในคติภพที่พ่อดำรงอยู่ ชาติหน้าเป็นสิ่งมีจริง ลูกขอเกิดเป็นลูกของพ่อ ลูกยินดีที่จะร่วมในความสุข ความทุกข์ ความร่าเริง ความหม่นหมอง ในทุกประการอันเป็นธรรมดาโลกกับพ่ออยู่ ณ หนใด ก็ขอให้พ่อได้รับทราบด้วยว่าลูกรักและคิดถึงพ่อมากที่สุด

จากลูก

คุณค่าของคน

โดย

พระเทพสิทธิมุนี วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

ออกอากาศ วันอาทิตย์ ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๒๑

เวลา ๐๘.๐๐-๐๘.๓๐ น.

ท่านสาธุชนผู้สนใจใคร่ต่อธรรมะทั้งหลาย

บัดนี้ถึงเวลาที่ท่านจะได้สดับธรรมะในหัวข้อเรื่อง "คุณค่าของคน" ทางกรมประชาสัมพันธ์ได้จัดให้มีการแสดงปาฐกถาธรรม ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๐๐ น. ดังนั้น อาตมาภาพจึงได้รับอาราธนาให้มาแสดงปาฐกถาธรรมในวันนี้ ปาฐกถาธรรมในหัวข้อเรื่องว่า "คุณค่าของคน" ความมุ่งหมายของการฟังธรรมะ

๑. ต้องการให้ผู้ฟังได้บุญ

๒. ต้องการให้ผู้ฟังได้ความรู้

๓. ต้องการให้เป็นอุปนิสัยปัจจัยแก่ท่านผู้ฟัง เป็นอารยธรรม เป็นวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทยสืบมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว

บิดามารดาจะต้องพาลูกพาหลานเข้าวัดเข้าวาเพื่อฟังเทศน์ฟังธรรม อบรมบ่มนิสัยใจคอของลูกหลานให้เป็นคนใจกว้าง ให้เป็นคนใจเสียสละ ให้เป็นคนโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อนมนุษย์ในโลกเดียวกัน หรือเพื่อนมนุษย์ใกล้เคียงด้วยกัน อันเป็นกุศโลบายอันดีแท้และถูกต้องตามทำนองคลองธรรม นอกจากนี้ ความมุ่งหมายของการฟังปาฐกถาธรรมก็เพื่อให้ผู้ปฏิบัติ ได้น้อมนำไปประพฤติปฏิบัติตามเท่าที่ตนจะปฏิบัติได้ เพราะไม่มีทางเสียหาย มีแต่ดีทั้งนั้น ข้อสุดท้ายเพื่อผู้ฟังจะได้ระลึกถึงพระคุณของพ่อของแม่ นึกถึงชีวิตของตัวเองแล้วก็จะได้เสริมสร้างความดี เป็นกตัญญูกตเวทิตาธรรมต่อพ่อต่อแม่ ต่อครูบาอาจารย์ ต่อชาติ ต่อศาสนา ต่อพระมหากษัตริย์ อันเป็นสิริมงคลประจำชาติของคนไทยเราสืบต่อไป ดังนั้น วันนี้จะได้บรรยายถึงเรื่อง "คุณค่าของคน"

คำว่า "คุณค่าของคน" แยกเป็น ๔ คำ "คุณ" คำหนึ่ง "ค่า" คำหนึ่ง "ของ" คำหนึ่ง "คน" คำหนึ่ง

คำว่า "คุณ" ในทางศาสนาหมายความว่า "ธรรมะ" อันบุคคลสั่งสมไว้ ได้แก่ความดีต่าง ๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้บำเพ็ญมานิยมเรียกกันว่า "บุญ" เช่น บุญกิริยาวัตถุ ๓ คือ ทาน ศีล ภาวนา

บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ คือ ทาน ศีล ภาวนา การช่วยขวนขวายในสิ่งที่ชอบ ความประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนต่อบุคคลผู้เจริญโดยวัย โดยคุณ โดยชาติ การให้ส่วนบุญแก่กันและกัน การอนุโมทนาส่วนบุญของกันและกัน การให้ธรรมะเป็นทาน การฟังธรรมะ ทำความเห็นของตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เช่น เห็นว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว บาปมี บุญมี เป็นต้น

คำว่า "คุณ" ในทางโลก คือทางภาษาไทย ได้แก่คนดี อุปการะ ความเกื้อกูล แสดงความยกย่อง เช่น คุณพ่อ คุณแม่ ความดีความชอบ

คำว่า "ค่า" ในทางศาสนาหมายความ "บูชา" เช่น ผู้ที่สร้างคุณงามความดีไว้ เป็นผู้ควรแก่การบูชา ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า สาวกของพระพุทธเจ้า อุปัชฌาย์ อาจารย์ บิดามารดา ครู เป็นต้น คำว่า "ค่า" ในทางโลกหมายความว่า คุณประโยชน์ในตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือในบุคคลคนใดคนหนึ่ง โดยส่วนมากคำว่า "ค่า" ได้แก่ ราคานั่นเอง เมื่อเอาคำทั้งสองมาต่อกันเข้าได้รูปเป็น "คุณค่า" คือ ราคาของคุณงามความดี ซึ่งมีอยู่ในสิ่งของต่าง ๆ แต่ในที่นี้ หมายเอาเฉพาะราคาของคุณงามความดีซึ่งมีอยู่ในบุคคลเท่านั้น

คำว่า "ของ" ได้แก่สิ่งของต่าง ๆ เช่น ของกลาง ของกอง ของกำนัล ของกิน ของขวัญ ของคาว ของเค็ม ของใช้ ของดี ของหวาน ของว่าง ของแห้ง เป็นต้น และคำว่า "ของ" นี้ใช้แสดงถึงความเป็นเจ้าของก็มี เช่น ปากกาของนาย ก. ดินสอของนาย ข. รถของนาย ค. บ้านของนาย ง. เป็นต้น เฉพาะในที่นี้หมายเอาความเป็นเจ้าของ ได้แก่คนที่สร้างคุณงามความดีมาแล้วความดีเป็นของผู้นั้น ผู้นั้นเป็นผู้มีค่าสูง เป็นผู้มีราคาสูง เพราะตนเป็นเจ้าของความดีนั้น ๆ ซึ่งตนได้กระทำไว้

คำว่า "คน" ในทางศาสนาแปลว่า "ผู้มีใจสูง" "เหล่ากอของผู้รู้" เป็นต้น ส่วนในทางภาษาไทย คำว่า "คน" แปลว่า "กวนให้ทั่ว" เช่น เวลาทำกับข้าว แม่ครัวต้องคนอาหารในหม้อให้ทั่ว เป็นต้น โบราณท่านผูกเป็นคำคมสำหรับสอนลูกหลานไว้ว่า

"เกิดเป็นคน คนให้ทั่ว ปากไม่ล้น ก้นไม่รั่ว ชั่วไม่เอา เมาไม่มี นี้คือคน" ดังนี้ก็มี เมื่อนำเอาคำทั้งสี่นั้นมาต่อเข้าเป็นรูป เป็น "คุณค่าของคน" หมายความว่า คนทุกคนมีราคามีค่า แต่ใครจะมีค่ามากค่าน้อย ขึ้นอยู่กับการกระทำของตัวเอง

การเกิดเป็นมนุษย์ เหมือนกันกับเราพากันมาค้าขาย มีทุนมาคนละเท่า ๆ กัน เริ่มต้นคลอดออกมาจากท้องแม่ เหมือนกันหมดคือจนที่สุดเพราะไม่มีผ้าติดตัวมาสักนิดเดียว จะพูดจาปราศรัยกับใคร ๆ ก็ไม่เป็น ดังคำประพันธ์ที่ท่านผู้รู้ท่านแต่งไว้ว่า

"ราคาคน เริ่มต้น เหมือนกันหมด
คือปรากฏ ร่างก็จน เป็นคนที่
ไม่มีผ้า แต่สักนิด ปิดกายมี
จะพาที กับใคร ๆ ก็ไม่เป็น"

ถ้าเราค้าขายขาดทุนเราก็เดือดร้อน ไม่มั่งคั่งสมบูรณ์เป็นแน่ ๆ เพราะทุนก็หมด กำไรก็หด เราผู้เป็นเจ้าของก็ต้องยากจนลงไปเป็นลำดับ ๆ ข้อนี้ฉันใด ชีวิตของคนผู้เกิดมาในโลกก็ฉันนั้นถ้าใครเกียจคร้านไม่เอาถ่านทั้งการเรียน การงานไม่รู้จักสร้างฐานะตัวเองให้เจริญรุ่งเรืองด้วยปัจจัย ๔ ผู้นั้นต้องตกระกำลำบาก ตกทุกข์ได้ยาก ขาดทรัพย์ ขาดมิตร ยศฐาบรรดาศักดิ์ก็ไม่มี เกิดปมด้อยไปแทบทุก ๆ อย่าง สมดังคำประพันธ์ที่ท่านผู้รู้เตือนไว้ว่า

"คนที่ด้อย ถอยศักดิ์ อัครฐาน
เพราะเกียจคร้าน เขลาผิด ไม่คิดหา
ไม่ฝึกหัด ดัดแปลง แต่งปัญญา
ขาดวิชา ขาดทรัพย์ ขาดทั้งมิตร"

ถ้าเราขยันต่อการเรียน การงาน ไม่เกียจคร้านต่อกิจการทุก ๆ อย่างที่ตนกระทำอยู่ที่ตนประกอบอยู่ มีความพอใจ มีความอุตสาหะ เอาใจจดจ่อต่อการงานของตน มีความระมัดระวังดีมีความรอบคอบดี หลีกหนีจากอบายมุข คือหนทางแห่งความเสื่อม ๖ อย่าง ได้แก่

เว้นจากการดื่มน้ำเมา
เว้นจากการเที่ยวกลางคืน
เว้นจากเที่ยวดูการเล่น
เว้นจากการเล่นการพนัน
เว้นจากคบคนชั่วเป็นมิตร และ
เว้นจากเกียจคร้านทำการงาน

เราก็จะเจริญรุ่งเรืองทั้งวิชาความรู้ ทรัพย์สมบัติ ยศศักดิ์ มิตร ต้องการอะไรก็ได้สมปรารถนา นี้ก็เพราะผลแห่งการทำดี

ของเราเอง กำไรคือความเจริญรุ่งเรือง มั่นคงสมบูรณ์จึงเกิดมีขึ้นไปเงาตามตัวมา สมดังคำประพันธ์ที่ท่านผู้รู้แต่งไว้ว่า

"การเรียนเพียรยิ่งแล้ว เกิดความ รู้เอย
รู้ฤกษ์เกิดกิจการตาม เพราะรู้
การกิจผลิตผลงาม คือทรัพย์ สมบัตินา
ทรัพย์ช่วยอำนวยกู้ ก่อให้สุขเกษม"

แม้คนที่มียศศักดิ์สูง มีชื่อเสียงโด่งดัง มีเข้าของเงินทองมาก มีเพื่อนดี มีวิชาความรู้สูง มีความประพฤติปฏิบัติดี ก็ล้วนแต่อาศัยความขยันหมั่นเพียร รู้จักสร้างฐานะของตัวเองมาทั้งนั้น บางคนก็จน แต่เพราะความขยันความหมั่นเพียรก็เจริญรุ่งเรืองได้ สมดังคำประพันธ์ที่นักปราชญ์ท่านแต่งไว้เพื่อเป็นคติเตือนใจอนุชนมิให้ประมาทว่า

"ที่สูงศักดิ์ อัครฐาน สะท้านชื่อ
เพราะเหตุถือ ความขยัน มั่นในจิต
รู้จักทาง สร้างตน และค้นคิด
จึงรวยทรัพย์มิตร ปรีชา สง่าพร้อม" ดังนี้

การเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ เป็นของหาได้ยากอย่างยิ่ง เกิดมาเพราะผลบุญหนุนอุปัติอัตภาพเป็นโชคลาภเหลือล้นพ้นคณนา มีมือเท้าหูจมูกและลูกตา มีปากมีกายดีทั่วเป็นตัวตน นับว่าเป็นผู้มาดีและเมื่อมาดีเราก็ควรจะไปดี เราจะไปดีก็ต้องมีหลัก ต้องรู้จักชูค่าราคาของตน ในการกระทำความดีให้คู่ควรแก่กัน เพราะตัวของเรานี้มีราคาค่างวดนับไม่ถ้วน จะหาซื้อที่ไหนไม่ได้อีกแล้ว สมดังคำประพันธ์ที่ผู้รู้ท่านแต่งไว้เตือนใจของปัจฉิมาชนตา ว่า

"เกิดเป็นคน นับว่าตน ได้มาดี
เพราะถ้ามี ซ่อนเป็นเชื้อ อยู่เหลือล้น
ถ้าใครรู้ ชูค่า ราคาคน
ให้ค่าตน สูงเท่าไร ได้ยิ่งดี
ราคาคน ล้นค่า ถ้าจะคาด
ไม่สามารถ คาดค่า ราคาที่
ดีของคน คั้นไม่ถ้วน ที่คนดี
เพราะเหตุนี้ ความเป็นคน เป็นต้นทุน"

ลักษณะของคนเกียจคร้าน มักจะหาเล่ห์มาแก้ตัวเสมอ คือมักจะอ้างว่าหนาวนัก ร้อนหนัก หิวนัก กระหายนัก ยังเช้าอยู่ สายนักแล้วไม่ทำการงาน บางทีก็บนออด ๆ แอด ๆ หาเรื่องแก้ตัว ทั้งนี้ก็เพราะความเกียจคร้านขึ้นมาเป็นเจ้าอยู่ในหัวใจ แล้วเลยทำให้ลืมค่าของคนไปเสีย อันที่จริงคนทุกคนก็มีความเกียจคร้านด้วยกันทั้งนั้น แต่ว่าท่านผู้ฉลาดท่านเข้าใจแก้ไขเหตุการณ์ ท่านรู้จักหลีกปลีกจากอารมณ์ฝ่ายต่ำเสีย นึกถึงคุณค่าของคน นึงถึงคุณค่าของอาหาร นึกถึงคุณงามความดีของพ่อแม่ครูบาอาจารย์นึกถึงความขยันหมั่นเพียรของคนดี นึกถึงธรรมะของพระพุทธองค์ และน้อมนำมาเป็นครูฝึกตัวเอง สอนตัวเอง เตือนตัวเอง เรียกว่า อ่านตัวออก บอกตัวได้ ใช้ตัวเป็น อ่านตัวออกบอกตัวได้ ไม่ต้องบ่น ไม่ต้องหาเล่ห์แก้ตัว สมดังคำประพันธ์ของท่านผู้รู้ ซึ่งได้สอนไว้เป็นคติเตือนใจมิให้ประมาท มิให้ทอดธุระ ว่า

"ไม่บนออด ทอดธุระ แล้วผละทิ้ง
ว่าจนจริง เกิดมา ถ้าไม่ไหว
หรือบ่นว่า โง่เขลา ไม่เข้าใจ
หรือบ่นไป ร้อยอย่าง ต่างต่างกัน

เพราะการบ่น ผลยิ่งทำ ให้ซ้ำร้าย
ท่านรู้บ่าย เบี่ยงอารมณ์ ให้คมสัน
นึกถึงคุณ ค่าของคน ผลอนันต์
เพราะคนนั้น เกิดมา ราคามี"

สัตว์ทั้งหลาย มี ช้างม้าวัวควาย หมูหมาเป็ดไก่ เป็นต้น ต่างก็มีราคาค่าตัวด้วยกันทั้งนั้น แต่คนเรานั้นมีราคาล้นค่ากว่าปวงสัตว์ เพราะมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดกว่าเป็นร้อยเท่าพัน ทวีเกิดเป็นสัตว์จัดว่าอยู่ในประเภททุคติ คืออยู่ในภูมิต่ำ ส่วนการเกิดเป็นคนถือว่าอยู่ในประเภทสุคติอยู่ในภูมิสูง จะไปอบาย จะไปมนุษย์ สวรรค์ พรหม นิพพาน ก็สามารถจะไปได้ เพราะเรามาดีมีธรรมประจำใจ ไปก็ควรไปดีมีธรรมะเข้าค้ำชู อยู่ก็ให้เขาอาลัย ไปก็ให้เขาคิดถึง ทั้งนี้ก็เพราะเรารู้จักคุณค่าของคน สมดังบทประพันธ์ที่ท่านผู้รู้สอนไว้ว่า

"ราคาคน ล้นล่วง กว่าปวงสัตว์
เพราะสมบัติ ก่อเกื้อ ได้เหลือล้น
เกิดเป็นสัตว์ จัดว่าต่ำ ไม่อำพน
เกิดเป็นคน จัดว่าสูง จูงให้ดี

จึงสมควร ตามโอวาท ที่ปราชญ์ว่า
การที่มา เกิดเป็นคน อำพนศรี
ควรย่อเข้า เค้าปัญหา ว่ามาดี
เพราะเหตุมี ค่าล้น พ้นประมาณ"

ก็เมื่อเราทั้งหลายรู้ตัวว่าเป็นผู้มาดีอยู่แล้ว ไม่สมควรที่จะประมาทมัวเมา คือไม่เมาในลาภ ในยศ ในชีวิต ในความไม่มีโรค ควรพยายามสร้างความดีขั้นต้น ขั้นกลาง ขั้นสูงให้ภิญโญยิ่ง ๆ ขึ้นไปตามลำดับ ๆ จึงจะนับว่าไม่เสียทีที่ได้เกิดมาเป็นคน สมดังคำประพันธ์ว่า

"เมื่อมาดี มีหนุน เป็นทุนอยู่
ควรต้องรู้ ให้ประจักษ์ เป็นหลักฐาน
แล้วเอาดี เติมแต่ง ให้แบ่งบาน
ก่อประสาน ดีใหม่ ให้ไพบูลย์
จะเอาดี ต่อดี ต้องมีหลัก
ให้พร้อมพัก มั่นไว้ จึงไม่ศูนย์
หลักอันนี้ มีสำเนา เป็นเค้ามูล
พระบัณฑูร เทศน์ไว้ ในคัมภีร์

บุคคลทุกบุคคลควรต้องการความสุข ล้วนต้องการความสุข เกลียดความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้นความสุขนั้นถ้าจะกล่าวตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาแล้ว มีอยู่ ๗ ประการ คือ

๑. มนุสสสุขัง สุขของมนุษย์

๒. ทิพพสุขัง สุขทิพย์ คือสุขของเทวดา

๓. ฌานสุขัง คือสุขในฌาน

๔. วิปัสสนาสุขัง สุขในวิปัสนา

๕. มรรคสุขัง สุขในมรรค

๖. ผลสุขัง สุขในผล

๗. นิพพานสุขัง สุขในพระนิพพาน

คุณค่าของคนจะสูงก็เพราะมีความสุขทั้ง ๗ ประการนี้เป็นเครื่องวัด ความสุขของมนุษย์ต้องมีอยู่ ๔ อย่างคือ

๑. สุขเกิดแต่การมีทรัพย์

๒. สุขเกิดแต่การจ่ายทรัพย์บริโภค

๓. สุขเกิดแต่การไม่เป็นหนี้เป็นสินใคร

๔. สุขเกิดแต่การประกอบการงานที่ปราศจากโทษ

สุขเกิดแต่การมีทรัพย์ หมายความว่า เรามีทรัพย์สมบัติแล้ว ผืนแผ่นดินเราก็หาซื้อได้รถยนต์คันสวย ๆ งาม ๆ

ก็หาซื้อได้ เดินทางไกลไปทางรถทางเรือก็ได้รับความสะดวกสบาย ต้องการอาหารชนิดไหนก็หาได้ตามชอบใจ ต้องการเครื่องนุ่มห่ม เครื่องประดับตกแต่งร่างกายราคาแพง ๆ และสวยงดงามก็หาซื้อได้ ต้องการหยูกยาแก้ไขในยามเจ็บไข้ได้ป่วยก็ไม่ลำบากเดือดร้อน ทั้งนี้ก็เพราะความมีทรัพย์เป็นต้นเหตุ เรียกย่อ ๆ ง่าย ๆ ว่า มีหลวงพ่อเงินนั่นเอง

สุขเกิดแต่การจ่ายทรัพย์บริโภค หมายความว่า เมื่อเรามีทรัพย์แล้ว เราตระหนี่ถี่เหนียวเกินไปเกินขอบเขต สมควรจะใช้ก็ไม่ใช้ สมควรจะจ่ายก็ไม่จ่าย มัวแต่หวงแหนไว้ ทรัพย์สมบัตินั้นก็ให้ประโยชน์แก่เราน้อย บางทีกลับให้โทษเสียอีกด้วย เพราะใจห่วง ใจกังวล มิหนำซ้ำถ้าเกิดโจรผู้ร้ายมาปล้นก็อาจจะฆ่าเจ้าของตายก็ได้ โบราณท่านสอนไว้ว่า

"ของดีอยู่กับหมาเน่า ของข้าเจ้าอยู่กับทองคำ"

ดังนี้

พระพุทธเจ้าทรงแนะนำวิธี ท่านสอนวิธีใช้ทรัพย์เพื่อให้เกิดความสุขไว้ ก็เมื่อเราหาทรัพย์มาได้ในทางที่ชอบแล้วให้ปฏิบัติดังนี้ คือ

๑. เลี้ยงตัว มารดาบิดา บุตรภรรยา บ่าวไพร่ให้เป็นสุข

๒. เลี้ยงเพื่อนฝูงให้เป็นสุข

๓. บำบัดอันตรายที่เกิดเป็นต่าง ๆ

๔. ทำพลี ๕ อย่าง คือ

ก. ญาติพลี สงเคราะห์ญาติ

ข. อติถิพลี ต้อนรับแขก

ค. บุพพเปตพลี ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย

ฆ. ราชพลี ถวายเป็นหลวง มีเสียภาษีอากร เป็นต้น

ง. เทวตาพลี ทำบุญอุทิศให้เทวดา

๕. บริจาคทานในสมณพราหมณ์ ผู้ประพฤติชอบ

สรุปความว่า ทรัพย์นี้มีประโยชน์ทั้งภพนี้และภพหน้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลผู้รู้จักใช้ทรัพย์นั้นให้ เป็นประโยชน์ ให้ได้รับความสุข สามารถจะเปลี่ยนทรัพย์ภายนอกให้เป็นอริยทรัพย์ภายในก็ได้

สุขเกิดจากการไม่ต้องเป็นหนี้ หมายความว่า การ

เป็นหนี้เป็นสินกันทำให้บุคคลได้รับความทุกข์ สมดังพระบาลีว่า

"อิณาทานํ ทุกขํ โลเก" "ความเป็นหนี้ เป็นทุกข์ในโลก" ฉะนี้

ความเป็นจริงเหลือเกิน เพราะคนเป็นหนี้เขา เมื่อเห็นเห็นหน้ากันก็เกรงเขาจะทวงเงินเมื่อยืมมาแล้วไม่มีเงินจะใช้หนี้ก็เป็นทุกข์ ต้นก็ไม่ได้ส่ง ดอกเบี้ยก็เพิ่มพูนขึ้น เป็นดินพอกหางหมูไปทวงหนี้ก็เป็นทุกข์ บางรายถึงกับเกิดทะเลาะวิวาทฆ่าฟันรันแทงกัน ตายเพราะหนี้ก็มี เมื่อเราไม่เป็นหนี้เป็นสินใคร เราจะไปไหนมาไหน จะอยู่ที่ไหนก็ได้รับแต่ความสุข เพราะไม่หวาดระแวงว่าจะมีเจ้าหนี้มาถวงถาม ดังนั้นความไม่เป็นหนี้จึงเป็นเหตุให้บุคคลได้รับความสุขประการหนึ่ง

สุขเกิดแต่การงานที่ปราศจากโทษ หมายความว่าการงานนั้น ถ้าไปเบียดเบียนคนอื่นสัตว์อื่นจึงได้มาเป็นการงานที่ไม่ชอบธรรม การงานที่เกิดการกระทำความชั่วทางกายทางวาจาทางใจ ก็ไม่ดีทั้งนั้น เพราะการงานเช่นนั้นมีผลเป็นทุกข์ มีทุกข์เป็นกำไร เราหาได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงของเรา เรามีภาคภูมิใจ เราไม่ต้องกลัว ไม่ต้องหวาดระแวงว่าจะถูกจับกุมลงโทษ

เมื่อเป็นเช่นนั้น เรามีความสุข เราก็ไม่เดือดร้อน เพราะเหตุดังกล่าวมานี้ การประกอบการงานที่ไม่มีโทษ จึงเป็นเหตุให้เราได้รับความสุขประการหนึ่ง

วันนี้หรือวันที่ ๒๒ ก่อนจะถึงวันนี้ อาตมาได้พบท่านผู้หนึ่ง ได้ไปอบรม ปรากฏว่าท่านผู้นี้ได้เคยบวชเคยเรียนมาแล้ว เหล้าก็ไม่ดื่ม บุหรี่ก็ไม่สูบ กาแฟก็ไม่เอา เงินวันหนึ่งใช้ไม่กี่สตางค์ บางวันไม่ได้ใช้เลย แน่ะ เธอก็มีความสุข แล้วก็คุมคนงานก็เยอะ อันนี้ คือความรู้จักสร้างตัวเอง คนเราถ้ารู้จักสร้างตัวเองอย่างนี้ มันก็มีความสุขความสบาย รถยนต์ก็มีขี่ บ้านก็มีอยู่เงินทองก็เหลือใช้เหลือสอย นั่นก็เพราะความขยัน ความสุขทั้ง ๔ ประการนี้ จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยหลักธรรมเป็นเครื่องดำเนินชีวิตถึง ๔ ประการ คือ

ขยันหา

ขยันเก็บรักษา

คบคนดี

และรู้จักประหยัด

ขยายความดังต่อไปนี้

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นในการประกอบกิจเครื่องเลี้ยงชีวิต ในการศึกษาเล่าเรียน ในการทำธุระหน้าที่ของตน สมกับบทประพันธ์ที่ท่านผู้รู้แต่งไว้ว่า

"ให้ขยัน หมั่นก่อ เป็นข้อต้น
จิตของคน ทุกกระเบียด ไม่เกียจคร้าน
จะเล่าเรียน เพียรจำ หรือทำงาน
มุ่งประมาณ หมายสำเร็จ ให้เสร็จดี"

๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา รักษาทรัพย์ที่แสวงหามาได้ ด้วยความหมั่นไม่ให้เป็นอันตราย รักษาการงานของตนมิให้เสื่อมเสียไปเป็นต้น สมดังคำประพันธ์ที่ท่านผู้รู้สอนไว้ว่า

"ให้รู้เก็บ ทรัพย์วิชา ที่หาได้
สำเหนียกหมาย ข้อสอง รองวิถี
ถนอมทรัพย์ ความรู้ ให้อยู่ดี
มุ่งให้มี มั่นคง ดำรงไป"

๓. กัลยาณมิตตตา มีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่ว เพื่อนดีนั้นมีลักษณะ ๔ ประการ คือ

เพื่อนผู้มีอุปการะ เช่น ป้องกันเพื่อนผู้ประมาทแล้ว ป้องกันทรัพย์สมบัติ ของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว เป็นต้น

เพื่อนร่วมสุขร่วมทุกข์ เช่น ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ แม้ชีวิตก็อาจสละแทนกันได้ เป็นต้น

เพื่อนแนะนำประโยชน์ เช่น ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี ให้ได้ฟังในสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง บอกทางสวรรค์ บอกทางพรหม ทางนิพพานให้ โบราณท่านสอนไว้ว่า

"คบคนดี เป็นศรีแก่ตัว คบคนชั่ว อัปราชัย"

ดังนั้น เราจึงสมควรอย่างยิ่งแล้วที่จะเลือกคบคนดี เพื่อเป็นสง่าราศี และเพื่อให้เกิดสวัสดิมงคลแก่ตนเอง สมดังบทประพันธ์ของท่านผู้รู้ว่า

"ให้รู้คบ คนดี เป็นที่สาม
พยายาม หาสู่ ดูนิสัย
ดูวิธี ดีจากเขา ให้เข้าใจ
แล้วทำให้ ดีเหมือนเขา ที่คนทำ"

แต่ถ้าเป็นคนไม่ดีก็เว้นให้ห่างไกลนะ โบราณท่านสอนไว้ว่า

"เว้นหมาให้ห่างศอก เว้นวอกให้ห่างวา
เว้นพาลาให้ห่างไกลตั้งแสนโยชน์"

หมายความว่า หมานี่มันกระโดดไม่ไกลนัก เว้นอย่างน้อยต้องศอกหนึ่ง เว้นวอกคือลิงต้องวาหนึ่ง เพราะมันไว กระโดดไกล เว้นคนพาลต้องไกลกว่านั้น เป็นแสนโยชน์นั่นแหละ จึงจะเข้าท่า จึงจะดี

๔. สมชีวิตา เลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ ไม่ฝืดเคืองนัก ไม่ฟุ่มเฟือยนัก คือให้รู้จักประหยัดนั่นเอง สมบทประพันธ์ว่า

"ให้รู้จัก ใช้ทรัพย์เป็น ข้อที่สี่
ทำบัญชี จ่ายรับ ทรัพย์ทุกส่วน
อย่าฟูมฟาย จ่ายจน ล้นจำนวน
ดูให้ควร จ่ายรับ กับฐานะ"

เรียกว่ามีเกินใช้ ไม่ใช่ใช้เกินมี รายจ่ายเกินรายได้ก็ไม่ดี ต้องรายได้เกินรายจ่าย ใช้ได้ ถ้าผู้ใดตั้งอยู่ในคุณธรรม

๔ ประการ ดังที่ได้บรรยายมานี้ ผู้นั้นจะอุดมสมบูรณ์ด้วยปัจจัย ๔ และจะมีความสุข ๔ ประการ ดังที่ได้บรรยายมาแล้วนั้น ทั้งนี้ก็เพราะตนตั้งอยู่ในหลักธรรม หลักธรรมนั้นแหละจำแนกคนให้มีคุณค่าเหลื่อมล้ำต่ำสูงกว่ากันและกัน สมดังบทประพันธ์ของท่านผู้รู้ที่ได้ร้อยกรองไว้เป็นครูสอนลูกสอนหลานว่า

"ทั้งสิ่งสี้ พระตรัส จัดเป็นหลัก
ที่ควรจัก ต้องตั้งหน้า อุตสาหะ
ดีจะก่อ ต่อดี มีภาระ
ในฐานะ ดีเด่น เห็นไว ๆ" ดังนี้

ส่วนสุขข้อต่อไป คือ สุขทิพย์ หมายความว่าเราจะต้องเป็นคนที่มีศีลธรรม นั่นแหละจึงจะได้ ท่านสาธุชนทั้งหลายทุกคนก็ต้องการความสุข ต้องการความรวย แต่ความสุขความรวยจะเกิดขึ้นในภพปัจจุบัน พระพุทธเจ้าทรงวางหลักไว้แล้ว ๔ ข้อ

๑. ขยันทำ

๒. ขยันเก็บรักษา

๓. รู้จักคบคนดี คนพาเที่ยวพาเล่นการพนัน พาใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ไม่เอาแล้วอบายมุขเว้น แล้วก็ต้องรู้จักประหยัด

บางคนก็แทนที่จะอาบน้ำประปาที่บ้าน ราคาแค่ครั้งละ ๕ สตางค์ หรืออย่างมากก็บาทหนึ่ง กลับไปอาบลงอบลงนวด มันก็แพง มีเท่าไรก็ไม่พอใช้ เพราะฉะนั้น ถ้าเรารู้จักประหยัด อย่างนี้ มันก็พอ มีเท่าไรก็พอ มีน้อยใช้น้อย มีมากก็ใช้แต่พอเหมาะ พอควร เก็บไว้เผื่อถึงคราวเจ็บไข้ได้ป่วยเพื่อการศึกษาของลูก บ้าง เพื่อฐานะของตัวเองบ้างก็เป็นอยู่ได้ สำคัญอยู่ตรงนี้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา ขึ้นอยู่กับการอบรม อย่าหันหลังให้ธรรมะ ธรรมะจะเป็นเครื่องปลอบใจ ถ้าไม่มีธรรมะ ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลินลืมตัว ความประมาทก็เกิดขึ้น

ส่วนสุขข้อที่ ๒ สุขทิพย์ คือสุขของเทวดานั้น ต้องอาศัยคุณธรรม คือ หิริ กับ โอตตัปปะ "หิริ" แปลว่า ความละอายบาป "โอตตัปปะ" แปลว่าความสะดุ้งกลัวต่อบาป หิริและโอตตัปปะนี้ เป็นเหตุใกล้ชิดที่จะให้ศีลเกิด และหิริกับโอตตัปปะทั้ง ๒ ประการนี้ จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยเหตุภายใน และเหตุภายนอก เหตุภายในที่ให้เกิดหิริโอตตัปปะมี ๘ ประการคือ

๑. กุละ ละอายในสิ่งที่ควรทำ เพราะนึกถึงตระกูลของตัว ตระกูลของเรา พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ไม่เคยทำชั่ว เราก็อย่าไปทำเข้า นึกถึงตระกูลของเรา

๒. วยะ นึกถึงละอายในสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะนึกถึงวัยของตัวเรา เราอยู่ในวัยนี้ จะไปทำงานอย่างนี้ก็ไม่เหมาะ แม้ในวัยไหนก็ตาม เกิดเป็นมนุษย์ ทำชั่วไม่ดีทั้งนั้น

๓. สูรภาวะ นึกละอายในสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะนึกถึงความกล้าหาญ ความแข็งแรง และความสามารถของเราที่จะสร้างดีได้ ทำไมจะต้องไปสร้างความชั่ว

๔. พาหุสัจจะ ละอายในสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะนึกถึงการศึกษาเล่าเรียนของตัวเอง

๕. ชาติมหัตตะ ละอายในสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะนึกถึงชาติอันประเสริฐของตัว

๖. สัตถุมหัตตะ ละอายในสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะนึกถึงสิ่งที่ควรเคารพบูชา เช่น พระรัตนตรัย บิดามารดา ครูบาอาจารย์ เป็นต้น ที่ท่านได้แนะนำพร่ำสอนเรามาแต่อ้อนแต่ออกจนกระทั่งปัจจุบันนี้

๗. ทายัชชมหัตตะ เราละอายในสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะนึกถึงความเป็นทายาท คือ ตนเองจะต้องเป็นผู้ได้รับมรดกสืบต่อไป ทั้งทางโลกและทางธรรม

๘. สธัมมจารีมหัตตะ ละอายในสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะนึกถึงเพื่อนผู้ประพฤติปฏิบัติดี มั่งคั่งสมบูรณ์ เป็นคนดี คนอื่นยกย่องสรรเสริญ

เหตุเกิดภายนอก เหตุเกิดหิริโอตัปปะ ยังมีอีก ๔ คือ เรากลัวต่อการติเตียนตัวเอง กลัวต่อการติเตียนของคนอื่น กลัวต่อราชทัณฑ์ ๑๐ ประการ กลัวต่อกฎหมายของบ้านเมือง กลัวต่อทุคติ คือ กลัวต่อการที่จะไปเกิดในอบาย เมื่อผู้ใดระลึกถึงเหตุทั้ง ๑๒ ประการนี้ ผู้นั้นก็จะเกิดมีความละอายต่อบาป จะไม่กล้าทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง ผู้นั้นถือว่ามีเทวธรรม คือธรรมะสำหรับทำคนให้มีคุณค่าสูงเท่ากับเทวดา เมื่อมีเทวธรรมทั้งสองประการนี้แล้ว คุณธรรมอื่น ๆ เช่น ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ก็จะต้องติดตามมา เมื่อผู้นั้นมีชีวิตอยู่ก็มีความสุขดุจเทวดา เมื่อแตกกายทำลายขันธ์ ก็จะได้ไปเกิดในสวรรค์เป็นเทพบุตรเทพธิดา ได้เสวยความสุขของเทวดา

อนึ่ง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสคุณธรรมที่จะทำคนให้เป็นผู้มีคุณค่าสูงดุจเทวดาอีก ๗ ประการ

๑. บำรุงเลี้ยงบิดามารดา

๒. ประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนต่อบุคคลผู้เจริญโดยวัย โดยคุณ และโดยชาติ

๓. พูดจาไพเราะอ่อนหวานนุ่มนวล ไม่หยาบคายหรือเพ้อเจ้อ

๔. ละความตระหนี่เหนียวแน่นเสียได้

๕. ไม่ส่อเสียดยุยงคนให้แตกสามัคคีกัน

๖. มีความซื่อสัตย์สุจริต

๗. ไม่โกรธ

ถ้าผู้ใดมีคุณธรรม ๗ ประการนี้ ผู้นั้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติตนให้เป็นคนมีคุณค่าสูง ย่อมจะได้รับความสุขทั้ง ๒ ประการ คือสุขเมืองมนุษย์ และสุขเมืองสวรรค์ ถ้าต้องการความสุขสูงขึ้นอีก สุขในฌานก็ต้องเจริญกรรมฐาน ต้องการความสุขในวิปัสสนาก็เจริญวิปัสสนากรรมฐาน

ท่านสาธุชนผู้ใจบุญทั้งหลาย รายการปาฐกถาธรรมวันนี้ในเรื่อง "คุณค่าของคน" ก็จวนจะหมดเวลา เหลือนิดหน่อยก็จะขอสรุปลงว่า คนเราจะมีค่าสูง ก็คุณค่าของคนอยู่ที่ผลของความดี โลกเขาว่าคุณค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน ธรรมะว่าคุณค่าของคนอยู่ที่ผลของความดี เราทำดีมากเท่าไร ดีเท่าไร เราก็มี

คุณค่าสูงเท่านั้น ดีขั้นต้นเราสร้างฐานะของเราให้เป็นคนอุดมสมบูรณ์ด้วยปัจจัย ๔ ดีขั้น ๒ เราไม่ประมาท เพราะชีวิตของเรานี่เกิดมาต้องเจ็บ ต้องแก่ ต้องตาย ตายแล้วถ้ายังมีกิเลสอีกเราก็ต้องเกิดอีก เพราะฉะนั้นเราต้องเตรียมตัวก่อนตาย เตรียมพร้อมอยู่เสมอ เตรียมตัวก่อนตายคือประโยชน์โลกหน้า ตายแล้วต้องการให้เป็นผู้เกิดในที่ตระกูลสูง เกิดในคนมั่งคั่งสมบูรณ์ เป็นคนไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน เราก็ต้องมีคุณธรรมถึง ๔ ข้อ

๑. เราต้องมีศรัทธา เชื่อต่อบุญต่อบาป ต่อคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าว่า

“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

๒. เราต้องมีศีล รักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย

๓. เราต้องมีจาคะ เสียสละ บริจาค เป็นคนใจกว้างขวางโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

๔. เราต้องมีปัญญา รู้บาป รู้บุญ รู้คุณ รู้โทษ รู้ประโยชน์ไม่ใช่ประโยชน์ หลีกสิ่งที่เป็นโทษ ดำเนินชีวิตในสิ่งที่ดี ที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

อย่างนี้ ชีวิตของเราก็จะมีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

ปาฐกถาธรรมวันนี้สมควรแก่เวลาแล้ว ในเรื่อง "คุณค่าของคน" ขอยุติไว้เพียงเท่านี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย อดิศัยบุญเขต จงได้ปกป้องรักษาท่านสาธุชนผู้ใจบุญทั้งหลาย ให้อยู่เย็นเป็นสุข ปราศจากทุกข์โศก โรคภัย เจริญด้วยลาภ ยศ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธรรมสารสมบัติตลอดกาลเป็นนิจ ด้วยกันทุกท่าน เทอญ.

"เราทำบุญกันทำไม"

โดย

พระมหาสุรินทร์ ธีรงกโร ป. ๙ วัดดาวดึงษาราม

ออกอากาศ วันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๓

เวลา ๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น.

ขอความนอบน้อม จงมีแด่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาค อรหันต-สัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เจริญพรญาติโยม สาธุชนที่รับฟังอยู่ทางบ้านทั้งหลาย

สำหรับวันอาทิตย์นี้ ก็เป็นอีกอาทิตย์หนึ่งที่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ได้เปิดโอกาสให้พระสงฆ์มาทำหน้าที่อันแท้จริงของพระสงฆ์ นั่นก็คือการนำเอาสาธารณธรรมคำสอนของพระองค์สมเด็จพระสัมมาสัม-พุทธเจ้า มาชี้แจงแสดงให้ญาติโยมทั้งหลายได้รับฟัง ที่จะเป็นข้อคิด เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ในยามที่ประเทศชาติต้องการบุคคลที่มีความสมบูรณ์ ความพร้อม ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจเช่นในปัจจุบันนี้

การที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ แห่งนี้ ได้มีความริเริ่มที่จัดให้มีการแสดงธรรมขึ้นในรูปของการปาฐกถาธรรม โดยนิมนต์พระสงฆ์มานั้น นับว่าเป็นความคิดที่น่าสนับสนุนและน่าสรรเสริญ อีกทั้งควรแก่การอนุโมทนาอย่างสูง เพราะว่าธรรมะนั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ทุกผู้ทุกเหล่า เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะธรรมะนี้เองเป็นพรมแดน เป็นเส้นขนานระหว่างคนกับสัตว์ อาตมาภาพใช้คำพูดในลักษณะนี้ คงจะไม่เป็นการเกินเลยความจริงไปนัก ถ้าจะกล่าวว่า ธรรมะนี้แหละคือเส้นขนานระหว่างคนกับสัตว์ ทำให้คนต่างจากสัตว์ ธรรมะทำให้คนต่างจากสัตว์ เพราะถ้าดึงธรรมะออกไปแล้ว สัตว์กับคนก็รู้สึกว่าจะไม่มีอะไรต่างกันเลยในเรื่องความต้องการของจิตต์ใจ ดังมีพระบาลีว่า

"อาหาระนิททา ภะยะเมถุนัญจะ
เอเต สมานา ปสุภิ นรานัง
ธัมโม หิ เตสัง อธิโก วิเสโส"

อาหารการกินหนึ่ง
การพักผ่อนหลับนอนหนึ่ง
การกลัวภัยหนึ่ง
การเสพเมถุนหรือว่าการสืบพันธุ์หนึ่ง

๔ ประการนี้ ทั้งคนและสัตว์มีเสมอกัน

"ธัมโม หิ เตสัง อธิโก วิเสโส" ธรรมะเท่านั้นเป็นเครื่องทำสัตว์ให้แปลกจากคน หรือทำคนให้แปลกจากสัตว์

จึงสรุปได้ว่า ธรรมะเป็นเส้นขนานระหว่างคนกับสัตว์ก็ไม่ผิดนัก แต่ก็ยังมีคนบางคนซึ่งยังมีความเข้าใจผิดในเรื่องนี้

เกี่ยวกับเรื่องธรรมะ หรือว่าข้อคิดทางศาสนานี้ มีความเข้าใจผิดคิดไปว่า ธรรมะไม่มีความจำเป็น เพียงแต่คนเรามีเงินใช้ มีบ้านอยู่ มีงานทำก็เพียงพอแล้ว ไม่ต้องมีธรรมะธัมโมก็ได้ ซ้ำยังคิดเลยเถิดไปถึงว่า ถ้ามีธรรมะธรรมโมอยู่กับตัวแล้ว ถ้าสนใจธรรมะ ฟังธรรมะ ปฏิบัติธรรมะ จะทำให้กลายเป็นคนคร่ำครึล้าสมัย ไม่ทันคน ไม่ทันโลก จนถึงกับตั้งข้อเหยียดหยามคนที่สนใจในทางธรรมะธรรมโม หรือที่เข้าวัดเข้าวาเอาไว้เป็นคำพูดก็มี เช่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ อาตมาภาพเคยได้รับฟังจากพระเถระท่านหนึ่ง ซึ่งท่านก็ได้มาแสดงธรรม ณ สถานีวิทยุแห่งนี้ แล้วท่านได้พูดถึงคนประเภทที่กระทบกระเทียบเปรียบเปรยคนที่เข้าวัดเข้าวาไว้น่าฟัง ท่านว่า มีคนบางประเภทที่เห็นว่าคนเข้าวัดนั้น จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ

๑. ต้องเป็นคนอกหัก

๒. หลักลอย

๓. คอยงาน

๔. สังขารเสื่อม

๕. เลื่อมใสพระ

อาตมายังจำได้ ท่านบอกว่า มีคนบางคนที่มีความรู้สึกต่อคนที่สนใจในธรรมะธรรมโมในลักษณะนี้ ซึ่งทั้งนี้และทั้งนั้นเพราะเขายังไม่เข้าใจคำว่า "ธรรมะ" ว่า "ธรรมะคืออะไร ?" หรือว่า "ธรรมะมีความจำเป็นอย่างไร ?" ในช่วงระยะเวลาอันสั้นนี้ อาตมาภาพอยากจะชี้ให้เห็นความสำคัญของธรรมะที่มีต่อคนเราสักเล็กน้อยว่า ทำไมอาตมาภาพจึงกล่าวว่า ธรรมะมีความสำคัญและมีความจำเป็น ?

เราไม่ต้องดูอื่นไกลละ การที่เราเกิดเป็นตัวเป็นตนเป็นคนมานั่งรับฟังวิทยุอยู่ได้นี่ มานั่งพูดอยู่ได้เช่นนั้น ก็เพราะธรรมะมิใช่หรือ ? เพราะธรรมะนี่เองจึงทำให้เราอยู่รอดเป็นตัวเป็นตนเจริญเติบโตมาได้ถึงป่านนี้ มีความรู้ความสามารถ พอจะชี้ให้ท่านทั้งหลายได้เห็นอย่างสั้น ๆ ว่า การที่เราเกิดมาได้นี่ไม่ใช่เพราะธรรมะของพ่อแม่หรอกหรือ ? ถ้าเราเกิดขึ้นมาแล้วพ่อแม่ไม่มีธรรมะต่อเรา ไม่เลี้ยงเราเสียนี่ ใครจะว่าอะไร ? ปล่อยให้เราเป็นอยู่อย่างอด ๆ อยาก อย่างนี้ ไม่ได้สนใจในสุขภาพ

ของเรา แกจะเป็นอย่างไรข้าไม่สนใจ หรือเราเจ็บเราป่วยก็ไม่สนใจที่จะพาไปหามดหาหมอ ถึงเวลาที่จะเรียนหนังสือหนังหาได้ก็ไม่ส่งเราเข้าโรงเรียนเสียอย่างนี้ หรือเราโตพอที่จะมีเหย้ามีเรือนได้ก็ไม่ใช่ธรรมะของพ่อแม่ดอกหรือ ? ที่เป็นคนจัดการอะไรให้เรา อาตมาภาพคิดว่าคงจะไม่มีความผิดต่อพ่อแม่นัก ถ้าพ่อแม่จะไม่สนใจในความใยดีของลูก ในความเป็นอยู่ของลูก แต่การที่ท่านสนใจใยดีอาทรทุกข์ร้อนต่อชีวิตความเป็นอยู่ของลูก ๆ นั้นก็เพราะธรรมะข้อเมตตากรุณาของท่าน เราจึงได้รอดปากเหยี่ยวปากกามาได้

มองต่อไปก็ได้ เพราะธรรมะของครูบาอาจารย์ เราจึงได้รอดพ้นจากการเป็นคนโง่เขลา จึงได้ศึกษาวิชาความรู้ศึกษาหาความรู้ ถ้าเกิดมาแล้วไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนอะไรเลย ไม่ได้รับความรู้จากครูบาอาจารย์เลย ก็คงจะโง่ไปถึงตาย นี่ก็เพราะธรรมะของครูบาอาจารย์เหมือนกัน

งานยิ่งกว้างออกไปอีกในระดับสังคม ถ้าไม่ใช่เพราะธรรมะของทหารตำรวจ ที่ปกป้องคุ้มครองรักษาประเทศชาติเราก็คงจะนอนกันตาไม่หลับ เหมือนกับเพื่อน ๆ บ้านอีกหลายประเทศ คือแทบจะไม่รู้เลยว่าความสุขในชีวิตนั้นเป็นเช่น ? ไม่

มีความอบอุ่น ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตเลย แต่คนในบ้านในเมืองเราหาเป็นเช่นนั้นไม่ อยู่กันอย่างสบาย ถึงบางครั้งจะโวยวายกันว่าลำบากบ้างเพราะเศรษฐกิจ แต่ก็เป็นเพียงส่วนน้อยเหลือเกินถ้าจะไปเปรียบเทียบกับประเทศชาติอื่น ๆ นี่ก็เพราะธรรมะของผู้บริหารบ้านเมือง ถ้าลงผู้บริหารบ้านเมืองขาดธรรมะเราก็แทบจะไม่ต้องอยู่กันอย่างสบาย เดือดร้อนกันทุกหย่อมหญ้า

ที่กล่าวมาโดยย่อนี้ ก็เพื่อที่จะให้ท่านทั้งหลายเห็นว่าธรรมะมีความจำเป็น เพราะฉะนั้น ถ้าใครก็ตามเห็นว่าธรรมะไม่มีความหมาย ไม่มีความสำคัญ อาตมาภาพก็ต้องขอโทษด้วยที่อยากจะเรียกคนเหล่านั้นหรือบุคคลที่มีความคิดเช่นนั้นว่า เป็นคนอกตัญญู ก็คงไม่มากเกินไป เพราะมีความเป็นจริงอยู่ข้อหนึ่งว่าคนเรานั้นชอบแต่จะรับ ไม่ชอบให้ คือเรารู้ว่าธรรมอยู่กับคนอื่น เราชอบที่แต่จะรับเท่านั้น เราชอบที่จะรับธรรมะจากคนอื่น ชอบที่จะให้คนอื่นมีธรรมะต่อเรา แต่เราจะรู้สึกอึดอัดใจเมื่อจะต้องตกเป็นฝ่ายให้บ้าง คือมีแต่ผู้ที่จะรับ ไม่มีผู้ที่จะให้ เพราะฉะนั้น สังคมในปัจจุบันนี้จึงเกิดโรคขึ้นอย่างหนึ่ง คือโรคธรรมะขาดตลาด คือรายรับกับรายจ่ายมันไม่สมดุลกัน มีแต่คนรับไม่มีคนให้ สังคมก็เลยกลายเป็นเกิดอาการธรรมะขาด

ตลาดขึ้นขาดความต้องการ ไม่เพียงพอกับความต้องการ เพราะฉะนั้น การที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้มีความคิดริเริ่มที่นิมนต์พระเจ้าพระสงฆ์มาแสดงธรรมในรูปของการปาฐกถา แล้วยังได้ขอความกรุณาไปยังสถานีวิทยุกระจายเสียงอื่น ๆ อีก ให้ถ่ายทอดรายการนี้ออกไป จึงเป็นความคิดที่น่าสรรเสริญ และควรแก่การอนุโมทนาอย่างสูง

แต่มีความเป็นจริงอยู่ข้อหนึ่งว่า การที่จะทำคุณงามความดีนั้น มันฝืนความรู้สึก ทำได้ยากเหลือเกินไม่เหมือนทำความชั่ว ทำความดีนี่ทำยาก มันต้องฝืนใจทำ เพราะมันฝืนความรู้สึก ฝืนความต้องการของจิตใจ การทำความดีนั้นเป็นการพายเรือทวนน้ำ เป็นการทวนกระแสจิตใจของมนุษย์ที่มีกิเลส เพราะฉะนั้น จึงจะรู้สึกว่าเราทำยากเหลือเกิน อย่างเช่นฟังเทศน์ฟังธรรม ๓๐ นาทีนี่ยังกับ ๓๐ ชั่วโมง อึดอัดเหลือเกิน นั่นเป็นเรื่องธรรมดาไม่ต้องตกอกตกใจ เพราะการทำความดีนั้นมันทำยาก มันฝืน มันเป็นการทวนกระแสจิตกระแสใจของคน อาตมาภาพยังจำคำพังเพยของคนโบราณได้คำหนึ่ง ซึ่งเหมาะที่จะมาใช้ในกรณีนี้ได้ คือมีคำพังเพยอยู่คำหนึ่งว่า

"ทางเดียนเวียนลงนรก ถ้าทางรกละวกขึ้นสวรรค์"
อันนี้ขอให้ท่านสาธุชนทั้งหลายนำไปคิดเองว่า เกี่ยวกับในกรณีที่ทำความดีลำบากอย่างไร ?

สำหรับเรื่องที่จะบรรยายในวันนี้นั้น ก็คิดอยู่นานว่าจะนำเรื่องอะไรมาบรรยายให้ท่านสาธุชนทั้งหลายได้รับฟัง ก็มาพิจารณาดูสภาพการในปัจจุบันนี้แล้วก็เห็นว่า ควรจะพูดเรื่อง "บุญ" ก็เลยตั้งหัวข้อเรื่องไว้ว่า "เราทำบุญกันทำไม ?"

ที่ตั้งหัวข้อเรื่องว่า "เราทำบุญกันทำไม ?" หรือว่า "ทำไมพุทธศาสนาจึงสอนให้คนทำบุญ ?" นี่ก็เพราะเห็นว่าในปัจจุบันคนไทยเราชอบทำบุญกัน ทำบุญกันตั้งแต่เกิดจนตาย ทำบุญวันเกิด ทำบุญแต่งงาน ทำบุญบวชนาค ทำบุญโกนจุก ทำบุญอะไรกันอยู่จนกระทั่งตายก็ยังทำ ทำจนกระทั่งเป็นประเพณี จนกระทั่งเคยมีคนบางคนเขาพูดในทำนองประชดประชันว่า "ถ้าบุญนี่มันมีตัวมีตนละก็ บ้านเมืองของคนในประเทศไทยไม่พอที่จะเก็บบุญ" เพราะมันมากเหลือเกิน

เรามาพูดกันให้รู้เรื่องว่า "ทำไมเราจึงต้องทำบุญด้วย ?" หรือ "ทำไมพุทธศาสนาจึงสอนให้คนทำบุญ ?" ถ้าท่านสาธุชนทั้งหลายฟังบทความนี้แล้วยังไม่เข้าใจ หรือยังไม่รู้เรื่อง หรือนำ

ไปคิดดูแล้วก็ยังไม่เห็นว่าเราจะทำไปกันทำไม ? อาตมาภาพก็คิดว่าโยมทั้งหลายก็เลิกทำบุญกันได้แล้ว พูดแบบนี้ก็ชักไม่ดีเหมือนกันแต่มันเป็นความจริงเช่นนั้นจริง ๆ ก็ถ้าเราไม่รู้ว่าจะทำบุญกันไปทำไม แล้วเราจะทำกันทำไม ? ก็ถ้าเรายังไม่รู้ว่าเราจะทำกันไปเพื่ออะไร ? เราจะได้อะไรจากการทำบุญ ? เราก็ควรที่จะเลิกทำได้แล้ว โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ ความเข้าใจของเรานี่เรื่องของการทำบุญนี่จะต้องเสียเงินเสียทอง เศรษฐกิจอย่างนี้ก็เลิกทำได้แล้ว เพราะฉะนั้น เราจะมาพูดกันว่า จุดมุ่งหมายที่พระพุทธศาสนาสอนให้ชาวพุทธทำบุญนี่ เพื่ออะไร ถ้าจะเอาความรู้สึกนึกคิดของคนมาพูดกันแล้ว รู้สึกว่าตอบยาก คนบางคนก็มีความรู้สึกหรือมีความคิดว่า ทำบุญเพื่อจะให้ได้ไปสวรรค์ คนบางคนก็ว่าเพื่อจะให้ร่ำให้รวย บางคนหยอดใส่ตู้ทำบุญในวัด ๑๐ บาท อยากจะถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑ อย่างนี้ หรือบางคนก็ทำบุญเพื่อที่จะเป็นคนมีชื่อเสียงในสังคม อะไรอีกจิปาถะตั้งความคิดกันไป หรือบางคนก็คิดว่าทำบุญเพื่อให้ได้มรรคผลนิพพาน ซึ่งสรุปไม่ได้ว่าใครถูกกันแน่ ทีนี้บางคนเมื่อตั้งเป้าหมายผิดที่แล้ว ก็ไม่ได้ผล ทำไปแล้วก็ไม่ได้ผลของบุญ ก็เลยพากันปฏิเสธละคราวนี้ หาว่าทำบุญแล้วไม่ได้ผลบุญ ผลบุญ

ไม่เห็นตอบสนอง แบบนี้ศาสนาโกหกหลอกลวง หลอกให้คนทำบุญ เอ้าไปโน่น เริ่มมาจากจุดนิดเดียวว่า เราไม่รู้ว่าเราจะทำบุญทำไม ถ้าจะให้อาตมาภาพตอบในเรื่องนี้แล้ว หรือว่าถ้าจะตอบในประเด็นนี้ ก็คงจะตอบได้ทันควัน ด้วยเหตุที่พระพุทธศาสนาสอนให้คนทำบุญ หรือการที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงชักชวนพุทธบริษัทในการบำเพ็ญบุญนั้น จุดประสงค์เพื่อต้องการให้ได้ความสุข นี่ล่ะเป็นประเด็นสั้น ๆ พระองค์ต้องการให้พุทธบริษัทได้ความสุข จึงสอนให้คนทำบุญ ตอบแบบนี้ก็รู้สึกว่า ชักจะมีคนค้านกันทั่วบ้านทั่วเมือง เพราะมันขัดกับความรู้สึก บางคนก็ว่า "เอ๊ะ....ทำบุญแล้วมันจะได้ความสุขยังไง ?" ก็ที่เห็น ๆ บางคนทำบุญมาตั้งแต่ปู่แต่ย่า ก็ยังเห็นจนกรอกไม่มีข้าวจะกิน บางคนก็มัวแต่รักษาศีลฟังเทศน์ภาวนาก็เลยไม่มีเวลาทำมาหากินอะไร ถูกคนกล่าวหาว่าเป็นคนคร่ำครึอยู่แต่ในวัดในวา ไม่เห็นจะมีความสนุกสนานมีความสุขตรงไหน" ที่เป็นเช่นนี้ทั้งหมดก็เพราะว่าเราไม่รู้จักความสุขที่แท้จริงว่าความสุขมันคืออะไร ? ก็เลยเข้าใจผิดไปหยิบเอาความสุขปลอม ๆ หยิบเอาความสุขเทียม ๆ มาเรียก มันเป็นความสุก ก. ไก่ สุกแบบนั้น สุกเอาเผาไหม้นี่ สุกไปเลย

ทีนี้เราจะมาพูดถึงว่า ความสุขที่แท้จริง หรือความสุขที่เราจะได้จากการทำบุญนั้นคืออะไร? ถ้าจะว่ากันแล้ว ตามหลักศาสนานี่ ความสุขที่แท้จริงไม่มี มีแต่อาการอย่างหนึ่ง หรือสภาวะอย่างหนึ่ง ซึ่งพอจะอนุโลมเป็นความสุขได้ คืออาการที่ปราศจากความทุกข์ คือความสุขจริง ๆ นี่มี แต่ถ้าทำความทุกข์ให้หมดไปได้ก็เจอความสุข พระท่านบอกว่าชีวิตนี้มีทุกข์เป็นพื้น ความทุกข์นี่แหละเป็นพื้นของชีวิต เหมือนกับความมืดของโลก ถ้าโลกนี้ไม่ได้รับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ โลกนี้ก็คงจะเป็น ตโมโลโก เป็นโลกมืด เพราะโลกนี้มีความมืดเป็นพื้นฐาน แต่ที่สว่างได้เพราะได้แสงสว่างจากที่อื่น เหมือนกันน่ะ ชีวิตนี้มีความทุกข์เป็นพื้นแต่ทีนี้ที่เรามีความสุขก็เพราะว่าความทุกข์มันหาย จึงเป็นอันสรุปในประเด็นนี้ก่อนว่า ที่ว่าความสุข ๆ นั้นก็คืออาการที่ปราศจากทุกข์ ถ้าอยากจะได้สุขก็ต้องทำความทุกข์ให้หมด ตัวความสุขจริง ๆ ไม่มี มีแต่อาการที่ปราศจากทุกข์ ถ้าจะดูเรื่องนี้ให้ชัด ขอให้ท่านทั้งหลายนึกถึงเรื่องความสะอาดของผ้า สมมุติเสื้อผ้าที่คุณโยมใส่อยู่นั้นน่ะ สมมุติว่าถ้ามันสกปรกขึ้นมานี่ คุณโยมอยากจะให้มันสะอาดน่ะ โยมไปซื้อตัวสะอาดที่ไหนมาได้ไหม? ไปซื้อตัวสะอาดมาใส่ได้ไหม?

มีโรงงานที่ไหนในโลกบ้างที่เขาผลิตตัวสะอาดขาย เอาเงินไปร้อยหนึ่ง ไปซื้อตัวสะอาด ๑๐ กิโล มาใส่เสื่อนี่ มันจะได้สะอาดขึ้นมีไหม? เป็นไปไม่ได้ ความสะอาดไม่มีขาย มีขายแต่อุปกรณ์หรือว่าเครื่องมือที่จะทำให้สะอาด คือผงซักฟอก เราทำได้ก็แต่เพียงไปซื้อผงซักฟอกมา แล้วก็นำมาซักเสื้อซักผ้า เราก็จะได้ความสะอาด หมายความว่า เพียงแต่ขจัดความสกปรกออกไปเราก็ได้ความสะอาดแล้ว ไม่ต้องหาความสะอาดที่ไหนมาใส่ นี่ก็เหมือนกัน เพียงแต่เราไล่ความทุกข์ออกจากจิตใจให้หมด เราก็จะเจอความสุขโดยที่ไม่ต้องลงทุนไปซื้อความสุขที่ไหนมาเลย

ทีนี้มาถึงประเด็นที่ว่า อย่างไรเราจึงจะได้ความสุขนั้น? ทำอย่างไรเราจึงจะได้ความสุข? อันนี้ก็ดังที่อาตมาภาพได้กล่าวไว้ในประเด็นแรกแล้วว่า ความสุขที่แท้จริงไม่มี มีแต่อาการที่จิตปราศจากความทุกข์ คือไล่ความทุกข์ให้หมด แล้วเราก็จะเจอความสุขเอง เหมือนกับไล่ความสกปรกออกแล้วเราก็จะเจอความสะอาดของเสื้อผ้าเอง

ทีนี้มาถึงประเด็นที่ว่า ทำอย่างไรเราจึงจะสุข? อันนี้ก็ตอบว่า เราต้องไล่เจ้าความทุกข์ออกให้หมดเราจึงจะสุข อาจจะงงหน่อย แต่ต้องพินิจพิจารณาให้รู้ว่า เราต้องไล่ความทุกข์

ออกให้หมด เราจึงจะสุข ไม่ต้องไปหาความสุขที่ไหน เพียงแต่เราเริ่มการปฏิบัติการไล่ความทุกข์ออกไปจากจิตใจของเรา เราจะเจอความสุขแล้ว

ทีนี้ทำอย่างไรเราจึงจะไล่ความทุกข์ที่อยู่ในจิตใจของเราออกไปได้? อันนี้ก็ต้องเข้าหาหลักศาสนาว่า อะไร ๆ มันต้องมีเหตุ ต้องแก้ที่เหตุ เราก็ต้องถามว่า แล้วความทุกข์ทั้งมวลมันเกิดมาจากอะไร? ถ้าเรารู้ว่าความทุกข์ทั้งสิ้นเกิดมาจากอะไร? เราจะได้ไล่ความทุกข์ออกไปได้ ไล่ความทุกข์ออกไปถูกท่านทั้งหลายต้องทบทวนอีกครั้งหนึ่ง เราอยากจะได้ความสุข แต่ความสุขที่แท้จริงไม่มี มีแต่สภาวะที่ปราศจากทุกข์ เราก็เลยต้องไล่ความทุกข์

ทีนี้การที่เราจะไล่ความทุกข์นั้นมันยังไม่ใช่ต้นตอ ต้นตอของความทุกข์ยังมีอยู่อีก การที่จะไล่ความทุกข์ได้นั้น จะต้องไล่ต้นตอของมันด้วย

ทีนี้ก็มาว่ากันต่อ ต้นตอของความทุกข์ หรือว่าความทุกข์ทั้งหมดนี่เกิดมาจากอะไร? ก็ตอบได้สั้น ๆ ความทุกข์บรรดาที่สุมอยู่ในหัวจิตหัวใจของท่านทั้งหลายนี่ จะกี่ร้อยกี่พันอย่างก็ตามแต่ มีรากเง่ามาจากความชั่วพูดง่าย ๆ ว่า ความชั่วนั่นแหละเป็น

เหตุให้เกิดความทุกข์ เพราะทำชั่วจึงทุกข์ ถ้าไม่อยากทุกข์ก็ต้อง
ไม่ทำชั่ว นี่เรามาถึงประเด็นสำคัญแล้ว อาตมาภาพต้องขอย้อนให้
ท่านทั้งหลายได้ฟังอีกทีว่าเรา อยากจะได้ความสุขเราก็ต้องไล่ทุกข์
ออก ทีนี้การไล่ทุกข์นั้นต้องไล่ที่ต้นตอ ต้นตอที่ทำให้ทุกข์เกิดก็
คือความชั่ว ความชั่วนั้นแหละเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์
ถ้าเราไล่ความชั่วหรือว่าบรรเทาความชั่วได้ ความทุกข์ก็ลดน้อยลง
เมื่อความทุกข์ลดน้อยความสุขก็ได้มาก มันเป็นขั้นตอนเป็นเหตุ
เป็นผลกันอย่างนี้ จึงมาถึงประเด็นสำคัญว่า ความชั่ว เราจะต้อง
ไล่ออก เมื่อไล่ความชั่วออกแล้วเราจะเจอความสุขเอง เมื่อพูดถึง
ตอนนี้ ท่านทั้งหลายก็อาจจะเข้าใจว่า "โอ้โฮ ความชั่วนี่มันมี
เยอะแยะ อ่านข่าวในหนังสือพิมพ์ตามหน้าหนังสือพิมพ์นี่ ความ
ชั่วเต็มไปหมด แล้วฉันจะไล่ออกหมดหรือ?" ไม่ยากมันจะมีมาก
มายอย่างไรก็ตามแต่ พระพุทธองค์ได้สรุปความชั่วทั้งหมดว่า
ความชั่วระดับหัวหน้าจริง ๆ ระดับต้นตระกูลจริง ๆ นี่มันมีอยู่
สามเท่านั้นแหละ คือบรรดาความชั่วที่มีอยู่ในโลกร้อยอย่างพัน
อย่างนั้น ถ้าจะสาวหาหัวหน้าความชั่วแล้ว มีหัวหน้าอยู่ ๓ ตัว
เท่านั้น

ตัวที่หนึ่งคือ โลภะ

ตัวที่สองคือ โทสะ

ตัวที่สามคือ โมหะ

๓ ตัวนี่แหละคือหัวหน้าของความชั่ว ถ้าไล่เจ้าความชั่วทั้ง ๓ ตัวนี่ออกได้ ความทุกข์ก็จะไม่บังเกิด เมื่อความทุกข์ไม่เกิด ความสุขก็จะเกิดแทน

มาพูดถึงความหมายของแต่ละอย่าง เพราะเวลาเรามีน้อยก็จะพูดเท่าที่พูดได้

อันดับแรก "โลภะ" นั้น หมายถึงความอยากได้ในทางทุจริต มีคนเข้าใจผิดกันเหมือนกันเรื่องอยากน่ะเราอยากกันทั้งนั้นแหละ คนเรามันต้องอยาก ถ้าไม่อยากก็เป็นคนไม่ได้ มันต้องมีอยากที่นี้อยากได้ชนิดไหนจึงจะเป็นโลภะ ? ต้องอยากได้ในทางทุจริตเท่านั้น สมมุติว่าเราอยากจะได้สักล้านหนึ่ง แต่เราอุตส่าห์ตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากิน เก็บหอมรอมริบเอาเงินฝากธนาคารออมสินอะไรเหล่านี้ จนกระทั่งตั้งเนื้อตั้งตัวได้ มีเงินเป็นล้าน แบบนี้ไม่ใช่ว่าเป็นคนที่มีโลภะ ไม่ใช่ว่าเป็นคนโลภ แต่ถ้าเราอยากได้เงินเพียงสลึงเดียวในกระเป๋าของคนอื่น อยากจะขะโมยเงินสักสลึงเดียวในลิ้นชักของคนอื่น..นี่..เป็นโลภะแล้ว

ทีนี้ เจ้าตัวความชั่วคือ"โลภะ" นี้จะให้มันหายไปนี่ทำยังไง ? ทางศาสนาก็วาง"ทาน"เข้าไว้เมื่อใจมันอยากได้ การอยากนี่มันทำให้เกิดความทุกข์ได้ยังไง ? ทำไมจะทำให้เกิดทุกข์ไม่ได้? ก็เพราะคนที่มีความอยากอยู่ในใจนั้น จิตใจจะดิ้นรนกระสับกระส่ายไม่มีความสุขได้ ขอให้ท่านทั้งหลายลองนึกดูเอาเองก็แล้วกันว่าคนที่อยากได้อะไรนั้น ไม่ควบคุมการอยากของตนให้อยู่ในขอบนั้น ไม่มีทางที่จะสบายใจได้มันร้อนรุ่มกลุ้มใจกระวนกระวายไปหมด เพราะฉะนั้น วิธีที่จะบรรเทาเจ้าตัวอยากได้นี่ วิธีที่จะบรรเทาเจ้าความทุกข์ที่เกิดจากความอยากได้นี่ ศาสนาจะสอนว่าให้ทานเสีย จึงได้วางทานไว้เป็นอันดับแรก คือการให้ จุดมุ่งหมายก็คือปฏิวัติจิตใจเสีย ใจมันทุกข์เพราะอยากได้ วิธีแก้ก็คือหัดปล่อยเสียบ้าง หัดเป็นคนให้เสียบ้าง ถวายทาน ให้โน่นให้นี่ถวายเสีย มันก็เป็นสิ่งที่แก้กันไปในตัว ใจที่อยากได้เป็นใจที่ร้อนเอาเย็นดับเสีย ใจทุกข์เพราะอยากได้ ใจจะสุขก็เพราะไม่อยากได้ ทีนี้ทำอย่างไรจึงจะไม่อยากได้ การเป็นคนไม่อยากได้น่ะก็ต้องหัดเป็นคนให้ นั่นแหละคือทาน จุดมุ่งหมายคือเพื่อขจัดโลภะ เป็นการทำบุญขั้นที่หนึ่ง

ความชั่วประเภทที่สองที่ทำให้เกิดความทุกข์ก็คือ "โทสะ" คือการที่จิตคิดประทุษร้ายผู้อื่น คิดเบียดเบียนผู้อื่น คนที่มีจิตใจคิดจะประทุษร้าย คิดจะเบียดเบียนผู้อื่นอยู่ในจิตใจนี้ มันเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ในใจได้ยังไง ? เหตุที่โทสะเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ก็คือ คนที่มีจิตใจเดือนพล่าน คิดแต่จะประทุษร้ายผู้อื่นอยู่ตลอดเวลานี่ไม่มีความสงบใจ เพราะมันคอยจ้องแต่จะหาโอกาส บางทีคนที่เราคิดจะไปตีศีรษะเขาก็หลับไปนานแล้ว นอนหลับปุ๋ยอยู่กับบ้านเขา แต่คนที่คิดจะไปตีเขานี่ยังนั่งร้อนรุ่มกลุ้มใจ พลิกไปพลิกมาอยู่นอนไม่ลงหลับไม่ลง จึงกล่าวได้ว่า โทสะเป็นตัวการที่สองที่ทำให้ใจทุกข์ วิธีแก้ ทางศาสนาว่า ใจมันทุกข์เพราะโทสะ เพราะมันอยากจะคิดไปทำร้ายผู้อื่นเขา อยากจะสบัดแข้งอยากจะสบัดขา อยากจะเอามือไปทิ่มหน้าคนนั้น อยากจะเอาหมัดไปกระแทกหน้าคนนี้ วิธีแก้ พระพุทธองค์ก็ทรงวาง "ศีล" ไว้เป็นอันดับที่สองว่ารักษาศีลเสีย คือรักษากาย วาจาให้เรียบร้อยอย่าไปเบียดเบียนคนอื่น เรารักสุขเกลียดทุกข์ฉันใด คนอื่นเขาก็รักสุขเกลียดทุกข์ฉันนั้น คิดมีเมตตากรุณาต่อคนอื่น รักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดูว่ามีประ

โยชน์มันเบียดเบียนคนอื่นหรือเปล่า ? จะพูดสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดูว่ามันกระทบคนอื่นหรือเปล่า ? มันก็แก้กันไปในตัว

ท่านทั้งหลายลองคิดย้อนดูอีกทีหนึ่งว่า ใจเป็นทุกข์เพราะโทสะ โทสะคิดอยากจะไปทำร้ายคนอื่นพระพุทธก็ทรงวางหลักว่า วิธีที่จะให้ใจหายทุกข์ก็คือรักษาศีล รักษาศีลคือไม่ให้มือไม่ให้ไม้ไปวุ่นวายกับคนอื่น ให้สงบกาย ให้สงบวาจา เมื่อเราสงบกายสงบวาจา ความทุกข์ที่จะเกิดเพราะโทสะนั้นมันก็ไม่เกิด เมื่อความทุกข์ไม่เกิด ความสุขมันก็เกิดแทน นี่ในประเด็นที่สองพูดอย่างกระทัดรัดรวบรัดสั้น ๆ เพราะว่าเวลาน้อย

ทีนี้ ต้นตระกูลของความชั่วตระกูลที่สาม สายที่สามคือเจ้าโมหะ แปลว่าความหลง ไม่รู้จริงความหลงเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ได้อย่างไร ? ข้อนี้ไม่ยาก เราลองคิดดูเอาง่าย ๆ ก็แล้วกันว่า คนตาบอดเดินหลงทางมันทุกข์หรือเปล่า ? บางทีเผลอๆก็เดินตกหลุมตกร่องพลัดเข้าป่าเข้าดงไปเลย เกิดความทุกข์ทางกายฉันนั้น คนที่ใจบอด เกิดโมหะแล้วใจมันบอด มันก็ยังมีความทุกข์ฉันนั้น มีคนเป็นจำนวนมากที่เผลอทำความชั่วความผิดไปเพราะหลงไปเชื่อคำโฆษณายุยงจากคนอื่นเขา ไปเชื่อคำยุยงจากระบบอะไรต่าง ๆ ที่เขานำมาแนะนำมาพร่ำสอนให้เราในทาง

ที่มันไม่ถูกต้องกับที่บ้านที่เมืองของเรานั้น ไปหลงคำพูดของเขา ทำไปเพราะความหลงเชื่อ ทำไปเพราะความไม่รู้ เสร็จแล้วก็ต้องเผชิญความทุกข์ยาก บางทีไม่ค่อยได้หลับไม่ค่อยได้นอน ข้าวปลาจะกินก็ไม่ค่อยจะมีกิน เดินท่อม ๆ ตามป่าตามเขา นั่นก็เพราะความหลงเป็นเหตุ ปัจจุบันนี้ก็มีคนหลงกัน ซึ่งทางการก็พยายามที่จะดึงคนที่หลงผิดนั้น ๆ กลับใจกลับตัวมาเสียใหม่

จึงเป็นอันสรุปง่ายๆ ว่า ความชั่วประเภทที่สามที่ทำให้ความทุกข์ คือ "โมหะ" โมหะเพราะความหลงนี่มันไม่ดีทั้งนั้น มันไปอยู่ที่ไหนก็ทำให้เสีย ไปอยู่กับความรักก็ทำให้หลงรัก ไปอยู่กับความโกรธก็ทำให้หลงโกรธ ไปอยู่กับความเกลียดก็ทำให้หลงเกลียด อะไรเหล่านั้น สรุปว่าไม่ดีทั้งนั้น คนที่มีโมหะอยู่ในจิตใจนี่จะไม่รู้คุณพ่อคุณแม่ คุณครูบาอาจารย์ คุณประเทศชาติ เมื่อเขาไม่รู้เขาก็ทำความผิด เมื่อทำความผิดก็จะต้องได้รับผลของความผิด ทำให้เกิดความทุกข์ยากต่าง ๆ นานา จะรู้ตัวอีกทีก็โน่น.. ไปอยู่ในห้องขังเสียแล้ว จึงเป็นอันว่า"โมหะ" ทำให้เกิดความทุกข์อย่างนี้

วิธีที่ทำให้ความทุกข์อันเกิดจากโมหะหายไป ทางศาสนาก็วางหลักทำบุญข้อที่สามไว้ คือ ภาวนา

ขั้นที่สามคือภาวนา สอนเอาไว้บอกไว้เพื่อให้สู้กับเจ้าโมหะ เพราะว่าเจ้าโมหะมันคือความหลงไม่รู้จริง ส่วนตัวภาวนานั้นคือการอบรมจิตใจของเราให้ฉลาดขึ้น เมื่อเราฉลาดขึ้นแล้วเราจะได้รู้ เช่นการเรียนหนังสือหนังหาเดี๋ยวนี้ก็เป็นการอบรมภาวนา การสนฟังเทศน์ฟังธรรมฟังปาฐกถานี้ก็เป็นภาวนาจนกระทั่งขั้นสูงสุด การนั่งสมาธิทำวิปัสสนาอะไรเหล่านั้น ก็เป็นขั้นภาวนาสูง ๆ ขึ้นไปตามลำดับ เป็นวิธีแก้ หรือเป็นอุบายแก้จิตใจให้หายจากความหลง เมื่อจิตใจหายจากความหลง ความชั่วอะไรที่มันจะเกิด ความทุกข์อะไรที่มันจะเกิดจากความชั่วมันก็จะหายไป เมื่อความทุกข์หายไป ความสุขมันก็จะเกิดขึ้นด้วยประการเช่นนี้

อาตมาภาพกล่าวโดยสรุปย่อ ๆ ขอให้ท่านทั้งหลายจงกำหนดทบทวนใหม่ว่า นี่แหละคือหลักการทำบุญที่ถูกต้องหรือที่แท้จริง หรือเป็นจุดมุ่งหมายจุดประสงค์ที่แท้จริงของทางศาสนาว่าเราทำบุญกันด้วยเหตุนี้ หลักการทำบุญ ๓ หลัก คือ ทาน ศีล ภาวนา นั้น มีไว้เพื่อไล่กิเลส ๓ กอง คือ โลภะ โทสะ โมหะโดยตรง ถามว่า "ไล่มันทำไมล่ะ? ขจัดมันทำไมล่ะ ?" ก็เพราะ

เจ้า ๓ ตัวนี่แหละเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ ถ้าเราอยากจะไม่ทุกข์ เราต้องไล่กิเลส ๓ ตัวนี่ออก ไม่มีอะไรที่จะดีไปกว่า ทาน ศีล ภาวนา

โลภะ ไล่ด้วย ทาน

โทสะ ไล่ด้วย ศีล

โมห่ะ ไล่ด้วย ภาวนา

ก็เป็นอันสรุปความได้ว่า เราทุกคนอยากได้ความสุข ทีนี้การจะได้ความสุขนั้น เราก็ต้องไล่ทุกข์ออก ทีนี้การที่จะไล่ความทุกข์ออกนั้นไม่ถูก เพราะทุกข์ไม่ใช่เหตุ เหตุของความทุกข์คือความชั่วเราจึงต้องไล่ความชั่วออก เพราะฉะนั้น เมื่อเราไล่ความชั่วออกแล้วความทุกข์ก็หาย เมื่อความทุกข์หายความสุขก็ย่อมจะมาปรากฏแก่เรา

ดังที่อาตมาภาพได้แสดงมา ก็เห็นว่าพอสมควรแก่เวลา ก็ขอยุติการบรรยายธรรมไว้เพียงเท่านี้ เจริญพร.

พิมพ์ที่
บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด
70 ถนนราชบพิธ กรุงเทพมหานคร โทร. 2225555, 2219781
นายยอดยิ่ง โสภณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๒๓